

— Имаше до единъ — единъ и половина метра... Па и повече.

— Поне вършѣха ли работа кантаренитъ топузи? — не прекъсваше своитъ въпроси люе бопитниъ Зарко.

Всички деца слушаха съ дълбоко вниманиесъки отговоръ на столѣтника.

— Ба! Като изкарахме единъ топъ надъ Златишкото поле, че като му метнахме едно гюлле, поменъ не остана отъ читачитѣ! Огъ страхъ ли, отъ що — офейкаха.

— Е? И после?...

— Какво?

— Разправни, дѣдо Брайко... Какъ стана възстанието... Разправи...

Старецътъ поразбърка жаравата на огъня, мислитѣ му се върнаха съ десетки години назадъ, въ едно изчезнало време, което и нему самия понѣкога се струваше, като че ли е било сънь...

Той подпрѣ жилеститѣ си ржце на тоягата, опрѣ брада върху тѣхъ, затвори за мигъ очи. Въздъхна дълбоко. Челото му се проясни.

Навѣнъ ставаше все по-тъмно. Сѣнкитѣ на огъня скачаха по стената. Жаравата примамваше очитѣ съ горещия си блѣсъкъ.

— То стана презъ една пролѣтъ... Каква пролѣтъ бѣше тя... Ехеее... Азъ бѣхъ тогава надъ тридесетъ години мжжъ. Камъкъ да стиснѣхъ вода пускаше. Сега съмъ вече пригъбнѣнъ, сведохъ се къмъ земята. Но по онава време бѣхъ високъ и едъръ, пѣсень нѣмаше, която да не знаехъ. Така си карахме живота отъ день за день, трудѣхме се, мжчехме се, то не бѣше тогава време като сега, всичко да ти е на готово. Прости хорица бѣхме ние, не чуввахме какво става по свѣта.

— Ами възстанието, дѣдо? — се обади негърпеливъ гласъ.

— Добре де... И за него ще кажа. Така бѣше. Наближаваше Великденъ. Точно преди 57 години. Нашъ апостолъ въ Коприщица бѣше Каблешковъ. Звездно съ него азъ бѣхъ ходилъ на събранieto въ Оборище. То се намира на чакъ и половина отъ Панагюрище, до село Мечка, посрѣдъ една букова кория.

Нагамъ бѣха тръгнали стотици люде, между 8 и 10 априлъ 1876 година. Отъ Коприщица

Бенковски

бѣха пратени Найденъ погъ Стояновъ и Тодоръ Душанчалията. Азъ отидохъ само колкото да ги придружа. Душата ми горѣше да видя събрани на едно мѣсто толкова апостоли и войводи. Тамъ бѣха Василъ Петлешковъ отъ Брацигово, после него го изгориша живъ, като светия, Богъ да го прости; Георги Икономовъ, голѣмъ пѣснопоецъ, като поде една пѣсень, съ такъвъ хубавъ сладкъ гласъ, че като поехме всички по него, гората затрепери... Д-ръ Василъ Соколски, него после го обесиха... Бенковски, Воловъ... Погъ Грую... Захари Стояновъ, Павелъ Бобековъ... Нѣма да забравя никога това пжтуване. Покрай какви проласти сме се промѣжвали, презъ какви шубрѣци сме лазили, дорде стигнемъ уреченото мѣсто... Добре, че тѣзи, които бѣха отишли преди насъ, се бѣха усѣтили да окачатъ фенери по високитѣ буки, за да намѣримъ по-лесно пжтя. На всѣка пжтека имаше оставена стража, която пропускаше само съ нагласена дума. Всички отиваха да се срещнатъ на една равна поляна, разположена въ дъното на една долина, заградена отвсѣкъде съ баири и гжста букова кория. Това мѣсто се казваше Оборище. Тамъ бѣха приготвени две-три маси, издѣлани на самото мѣсто, нѣколко пейки, послани съ шума. На една отъ маситѣ имаше Евангелие, кръстъ, револверъ и ножъ.

— Ами после, после?... — прекъснаха любопитни гласове.

— Е, после... Имаше гюрултия, имаше разправи. Насмалко не се развали цѣлата работа.

— Ами Банковски? — гласѣтъ на Зарко излъчваше затаено благоговение.

— Бенковски пристигна късно вечерята на 14 априлъ. Всички като го видѣха, се прехласнаха. Тѣнѣкъ, високъ, русъ, съ ясни очи, гледа те право въ очитѣ безъ да мигне, наметнатъ съ широка черна мушамъ, съ високи ботуши до надъ колѣнетѣ. Накиченъ съ два револвера съ бѣли кокалени дръжки, окачени на ремѣци отъ дветѣ му страни, съ сребърна сабя и пушка винчестеръ, съ чанта за писма, бинокълъ, кама... Като проговорваше и всички утихваха, свѣжашъ ги магъсваше. Така стана и на Оборище. Най-накрая пакъ решиша това, което искаше Бенковски. Шумѣтъ, препирнитѣ се прекъриша предъ волята му. Всички се покориша на желанията му. Следъ това погъ Грую отслуши водосветъ, звездно съ други свещеници. Препасанъ съ широка сабя, очикенъ съ два арнаутски пицова, той приличаше повече на комита, отколкото на свещеникъ. Като свърши молитвата, той гръмна два пжти съ пицовитѣ. Следъ това всички положиха клетва. Събранieto го откри Воловъ. До

Каблешковъ